

Oslo

ByKuben - Oslos senter for byøkologi

Virksomhetsplan for

ByKuben

Samtlige illustrasjoner i dette heftet er laget av
Geelmuyden Kiese, ved Magnus Lunde Engen

Forsidefoto: ByKuben

ByKuben er en arena for samarbeid og innovasjon innen byøkologiske fagfelt. ByKuben består av en kommunal prosjektgruppe og et møtelokale i Myntgata 2.

ByKubens virksomhetsplan beskriver hvilke fagområder vi skal jobbe med, og hvordan vi jobber med dem for å nå vårt hovedmål:

ByKuben er en pådriver for byutvikling som balanserer naturen og menneskenes aktiviteter, i samhandling med byens innbyggere og virksomheter

Innhold

5 Hva er byøkologi?

- 5 Oslos miljø- og klimapolitikk
- 7 ByKubens fagområder

8 ByKubens roller, målgrupper og strategier

- 8 ByKubens roller
- 9 Målgrupper
- 9 ByKubens delmål
- 10 Utvalgte arbeidsmetoder

11 Hovedprosjekter i 2020–2022

- 11 Oslotrær
- 11 Resourceful Cities
- 11 Min grønne utfordring
- 12 Grønt kart: Green Life Oslo
- 12 Bydelsnettverk for bærekraftig byutvikling og gode nabolag

13 Om ByKuben

- 13 Oppdraget
 - 13 Organisering av ByKuben
 - 14 Kommunikasjon
 - 14 Myntgata 2
- 15 Bilder fra ByKubens aktiviteter

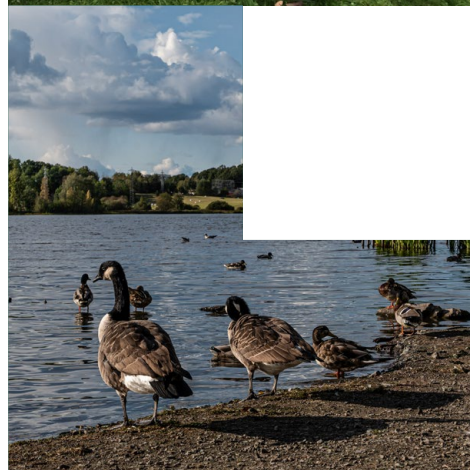
16 Bakgrunn for prosjektet ByKuben

Bildekrediteringer denne side:

Norsk Ombruk AS
Lif Laga, ved Åsmund Gylder
ByKuben

Bildekrediteringer, side 15:

ByKuben
Jan Khur
Andrea Gamst
Norske arkitekters landsforbund
Ingar Sørensen
Kooperativet, ved Annika Østby
Oslo Arkitekturtriennale, ved Brian Olguin
NRK

Hva er byøkologi?

Byøkologi dreier seg om en bærekraftig balanse mellom naturens livsformer og menneskenes liv og virksomheter. Lokalt vil en slik byutvikling ta hensyn til naturgitte verdier, samtidig som den drar nytte av innbyggernes ressurser. Globalt handler byøkologi om hvordan byområdene kan utvikles for å redusere avtrykket fra produksjon, transport og drift.

Byøkologi rommer en stor bredde av temaer, som økologi, arkitektur, biologisk mangfold, avfall, transport, støy, sosial bærekraft, urbant landbruk, klimagasser, marin forsøpling, overvannshåndtering, vannforbruk, luftkvalitet og miljøledelse. Samspill mellom ulike fagområder er en forutsetning for byøkologisk utvikling, og ByKubens arbeid berører derfor ofte flere temaer samtidig.

Oslos miljø- og klimapolitikk

Oslo kommune jobber hver dag med å omsette ambisiøs miljøpolitikk til virkelighet – noe tittelen som Europas miljøhovedstad i 2019 også vitner om. Oslos arbeid med å følge opp miljøpolitikk, i form av strategier for bærekraftig byutvikling, blir lagt merke til av verden. Oslo vil være en foregangsby på miljøtiltak, og ByKuben skal bidra til at Oslo lykkes i å realisere disse ambisjonene.

[Byøkologisk program er Oslo kommunes overordnede miljøpolitikk og definerer åtte hovedmål for en bærekraftig by:](#)

1. Oslo skal redusere støy, luftforurensing og klimagassutslipp.
2. Oslo skal ha et miljøeffektivt transportsystem.
3. Oslo skal ha en bærekraftig byutvikling med miljøvennlige bygningsmiljøer og byrom.
4. Oslo skal ha kretsløpsbasert avfallshåndtering.
5. Oslo skal bevare og styrke sin blågrønne struktur.
6. Oslo skal ha en miljøeffektiv kommuneforvaltning.

7. Oslo skal samarbeide med innbyggerne, næringslivet og staten for et bedre oslomiljø.
8. Oslo skal bidra til og samarbeide for et bedre miljø regionalt, nasjonalt og globalt.

Ved siden av Byøkologisk program har Oslo kommune en rekke strategier og planer som bygger opp om byøkologisk utvikling. Gjennom ByKubens arbeid kan vi sette fokus på disse, og bidra til at de tas i bruk. Eksempler på særlige aktuelle strategier, planer og dokumenter:

- › [Samfunnsdel til kommuneplanen for Oslo 2018: Vår by, vår framtid \(bystyrevedtak 6/19\)](#)
- › [Styrket forvaltning av Oslos biologisk mangfold \(byrådssak 115/15\)](#)
- › [Byens trær](#)
- › [Strategi for bytrær \(2014\)](#)
- › [Spirende Oslo – Plass til alle i byens grønne rom – strategi for urbant landbruk 2019-2030 \(bystyrevedtak i sak 336/19\) *](#)
- › [Klima- og energistrategi for Oslo 2030](#)
- › [Strategi for overvannshåndtering i Oslo \(bystyrevedtak 25/14\)](#)
- › [Handlingsplan for overvannshåndtering i Oslo kommune \(bystyrevedtak 291/19\)](#)
- › [Handlingsplan mot plastforurensning i Oslofjorden *](#)
- › [Norm for blågrønn faktor i boligprosjekter i Oslo \(bystyrevedtak 382/19\)](#)
- › [Handlingsplan mot støy i Oslo byområde 2018–2023](#)
- › [Arkitekturpolitikk for Oslo \(bystyrevedtak 207/20\)](#)
- › [Handlingsplan for økt byliv i Oslo sentrum 2018-2027, 2018](#)
- › [Grønnstruktur: Bystyrets vedtak 16.11.2016 \(sak 307/2016, vedtakspunkt 4\)](#)
- › [Strategi for bærekraftig og redusert forbruk \(bystyrevedtak 453/19\) *](#)
- › [FutureBuilt](#)

Aktuelle strategier og planer som er under utvikling i 2020:

- › FutureBuilt 2.0
- › Strategi for grønne tak og fasader *
- › Handlingsplan for urbant landbruk – Spirende Oslo *
- › Gåstrategi
- › Handlingsplan for bærekraftig og redusert forbruk *

** ByKuben er spesifikt nevnt med hovedansvar eller støttende funksjon for ett eller flere tiltak*

ByKubens fagområder

ByKuben har gruppert byøkologiske temaer inn i tre overordnede fagområder som legger rammene for våre prosjekter og øvrige arbeid i perioden 2020–2021.

Natur i byen

Byøkologi handler om å bygge en trygg og inkluderende by som er klimarobust og gir plass til naturens livsformer. Innenfor dette fagområdet vil vi konsentrere oss om temaene

- › biologisk mangfold
- › urbant landbruk
- › byens forhold til elvene og fjorden

Kretsløpsbyen

Oslo kommune utvikler og styrker tjenester som bidrar til sirkulær økonomi. ByKuben løfter fram nye initiativer og løsninger, knyttet til temaene

- › forbruksmønstre
- › avfallsreduksjon
- › byggebransjen
- › vannets kretsløp

Innbyggerinvolvering og gode nærmiljøer

Vi skal veilede og samarbeide med bydeler og nabolag gjennom å dele kunnskap og erfaringer, og dra nytte av innbyggerne som en ressurs for byens utvikling. En sunn by gir grunnlag for god folkehelse. Innenfor dette fagområdet vil vi konsentrere oss om temaene

- › inkludering og tilhørighet
- › grønne, gode nabolag

For alle fagområdene vil det være relevant å se på utfordringene med ulike vinklinger:

- › **planleggerperspektivet:** finne fysiske løsninger for byen gjennom arkitektur og byplanlegging
- › **innbyggerperspektivet:** styrke lokal deltakelse og bruk av byen

ByKubens roller, målgrupper og strategier

ByKubens roller

- ♦ Vi er en nettverksbygger som skal legge til rette for samhandling mellom kommunale aktører, fagmiljøer, næringsliv, interesseorganisasjoner og private initiativ. På denne måten er vi en pådriver for byøkologisk utvikling i Oslo.
- ♦ ByKuben arbeider for å følge opp byøkologisk program ved å bistå etatene og involveres i deres arbeid med kommunale planer og strategier. På enkelte satsningsområder har ByKuben særskilte oppgaver og ansvar. Vi bidrar også med å formidle innholdet i strategier og planer.
- ♦ Oslos senter for byøkologi i Myntgata 2 er en møteplass for alle som er interessert i byøkologi, gjennom ByKubens egne aktiviteter og utlån til andre arrangører. I Myntgata fungerer ByKuben som et «grønt orakel» for Oslos innbyggere. Vi er i direkte kontakt med initiativtakere fra ulike deler av befolkningen og bistår dem med informasjon og nettverksbygging.

Lokalene består av kontorer for ByKuben, et forsamlingslokale med plass for inntil 90 personer, samt et møterom for inntil 15 personer.

Foto fra Myntgata 2: ByKuben

Målgrupper

ByKubens hovedmålgruppe er Oslos innbyggere. ByKuben har et mål om å nå ut til byens befolkning og skape engasjement, inspirere og motivere innbyggerne til å ta bærekraftige valg i hverdagen. Dette gjør vi hovedsakelig gjennom å samarbeide med

- bydeler, kommunale virksomheter og prosjekter
- utdanningsinstitusjoner
- næringsliv, gründere og ideelle virksomheter
- organisasjoner og frivillig sektor

ByKubens delmål

Ut fra ByKubens hovedmål og fagområder har vi formulert disse delmålene for arbeidet vårt i 2020–2021:

1. Vi skal være et tilgjengelig kunnskaps- og inspirasjonssenter ved å svare raskt og tydelig på henvendelser fra publikum både på e-post og i sosiale medier.
2. Vi skal ha minst 3500 besøkende på arrangementer tilknyttet ByKuben.
3. Vi skal løfte fram 10 til 15 byøkologiske prosjekter gjennom arrangementer og i sosiale medier.
4. Vi skal vedlikeholde en digital møteplass for byens innbyggere gjennom en engasjementsprosent på i gjennomsnitt 7 % for våre innlegg på Facebook.
5. Vi skal samarbeide med bydelene om å utvikle og fremme innbyggerengasjement for byøkologi.
6. Vi skal bidra til å profilere Oslo som en grønn innovasjonsby.
7. Vi skal bidra til mediesaker der byøkologi løftes fram.
8. Vi skal være en brobygger mellom Oslo kommune og fagmiljøer gjennom arrangementer og møter.
9. Vi skal åpne en konstruktiv dialog med norske og internasjonale sentre for byøkologi.

Utvalgte arbeidsmetoder

Alle fagområdene vil over tid danne utgangspunkt for initiativer og samarbeid som ByKuben deltar i – som egne prosjekter, som møteserier, som verksteder, eller som medvirkende i andres prosjekter. ByKubens virksomhet som «grønt orakel» innebærer at vi holder en åpen dør for aktører som ønsker informasjon, rådgivning og nettverk. En slik dialog med byens aktører fører til et stadig økende nettverk for ByKuben. Dette gjør at ByKubens arbeid både skjer i form av planlagte hovedprosjekter og i form av mer uplanlagte aktiviteter som oppstår underveis i våre nettverk. Vi skaper aktiviteter selv, og vi støtter opp om andres aktiviteter. Gjennom disse utvalgte arbeidsmetodene tilnærmer vi oss de ulike fagområdene:

Vi involverer Oslos innbyggere

Vi jobber for å involvere Oslos innbyggere og gi dem verktøy og råd om hvordan de kan bidra og ta del i det grønne skiftet. Dette gjør vi ved å koble aktører og formidle kunnskap og erfaringer, gjennom sosiale medier og direkte møter. Sammen med organisasjoner, næringsliv og befolkningen skal vi skape en grønn og inkluderende by.

Vi formidler kunnskap om byøkologi

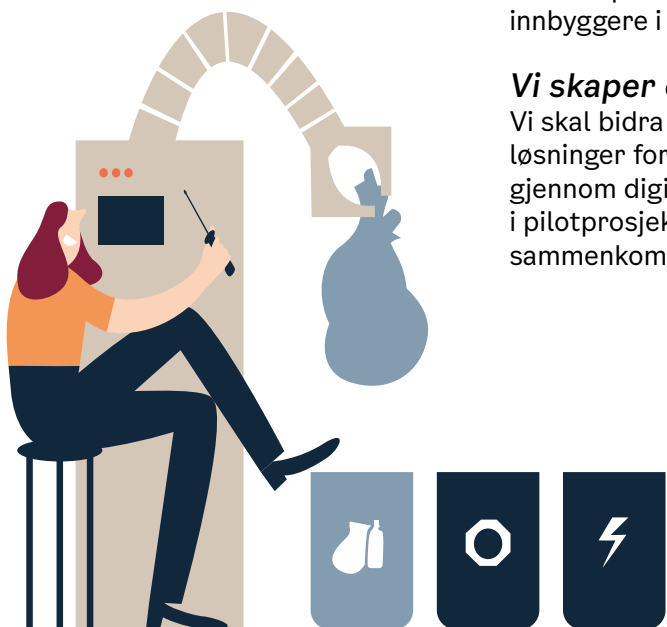
Vi har en åpen dialog internt i kommunen og med Oslos innbyggere for å skape tillit, interesse og engasjement for økologi og grønn byutvikling. Dette gjør vi ved å utvikle egen kommunikasjon, dele andre aktørers innhold, vise fram byøkologiske forbilder, legge til rette for dialog og fylle Myntgata 2 med byøkologiske aktiviteter.

Vi bringer det byøkologiske perspektivet

Vi deltar i diskusjoner om hvordan byen kan utvikles. Dette gjør vi gjennom aktiv deltakelse i workshops, seminarer og møtevirksomhet der vi kan påvirke og bidra med informasjon og kunnskap om byøkologi, og gjennom dialog med fagpersoner og innbyggere i møter, publikasjoner og sosiale medier.

Vi skaper og deler erfaringer

Vi skal bidra til deling av erfaringer på tvers av fag og geografi om løsninger for gode nærmiljøer, både sosialt og økologisk. Dette skjer gjennom digitale nettverk, presse og sosiale medier, deltakelse i pilotprosjekter og ved at vi samler folk til faglige og sosiale sammenkomster.

Hovedprosjekter i 2020–2022

Basert på ByKubens faglige innsatsområder og utvalgte strategier har vi planlagt fem hovedprosjekter i perioden 2020–2022. Prosjektene er beskrevet nærmere i egne prosjektplaner.

Oslotrær

ByKuben skal koordinere en treplantingsdugnad som tilrettelegger for at Oslo kan plante 100 000 trær innen 2030.

Trærne skal gjøre Oslo til en grønnere og hyggeligere by, samtidig som de bidrar til å rense luft, lagre karbon, styrke byens naturmangfold og sikre lokal overvannshåndtering. Prosjektet skal også spre kunnskap om hvor viktige trær er for oss mennesker og byen vår.

Resourceful Cities

ByKuben deltar sammen med Renovasjons- og gjenvinningsetaten i det internasjonale nettverket Resourceful Cities som består av 10 europeiske byer. Resourceful Cities er et EU-nettverk for sirkulært forbruk i byer. Hensikten er å dele erfaringer og bidra til nye løsninger for deling, reparasjon og ombruk der sosial bærekraft ligger til grunn.

Gjennom prosjektet skal ByKuben fremme kunnskapsutveksling med nabolagsinitiativer for sirkulære løsninger, og undersøke hvordan omgivelsene kan legge bedre til rette for disse løsningene. ByKuben vil også arrangere aktiviteter tilknyttet Resourceful Cities under Ombruksuka.

Min grønne utfordring

Min grønne utfordring er en kampanje som inviterer Oslos innbyggere til å gjøre store og små miljø- og klimatiltak i egen hverdag. Kampanjen viser fram miljø- og klimaarbeidet som foregår i kommunen, med månedlige utfordringer innen temaer som urban og marin forsøpling, avfallshåndtering, transport- og reisevaner, urbant landbruk, biologisk mangfold, bærekraftig mat, bærekraftig forbruk, overvannshåndtering og energi- og ressursbruk. ByKuben samarbeider tett med andre etater og organisasjoner i utforming av innhold og aktiviteter.

Grønt kart: Green Life Oslo

Grønt kart – Green Life Oslo er et papirkart med digitalt innhold i sosiale medier, som skal vise fram byøkologi i Oslo: parker, steder med arts mangfold, bærekraftige tjenester og opplevelser i byen for turister og befolkning. Med kartet ønsker vi å gi Oslos innbyggere mulighet til å være «turist i egen by» på en ny måte. Kartet har siden 2018 blitt revidert flere ganger og blitt distribuert til over 20 000 mottakere. Kartet revideres jevnlig og skal utvides til å dekke hele Oslo. Et videre mål er å digitalisere kartet.

Bydelsnettverk for bærekraftig byutvikling og gode nabolag

ByKuben leder et nettverk for bydelenes arbeid med klima og miljø og innbyggerengasjement knyttet til dette. Hensikten med det tverrfaglige nettverket er å veilede bydelene i å utvikle og fremme lokale miljø- og klimatiltak. Bærekraftig byutvikling, innbyggerinvolvering og miljø- og klimaoppgaver står sentralt. Gjennom møter legges det vekt på kompetanse- og erfaringsutveksling for å koble bydeler, kommunale virksomheter og andre relevante samfunnsaktører. Arbeidet skal tilrettelegge for styrket samarbeid på tvers av bydelene og bidra til at Oslo kommune når sine miljø- og klimamål.

Bydelsnettverket er en videreføring av Nabolagsprogrammet som ByKuben koordinerte under markeringen av Oslo som europeisk miljøhovedstad.

Om ByKuben

Oppdraget

ByKuben, Oslo senter for byøkologi har bakgrunn i Byrådsavdeling for byutviklings bestilling og oppdrag fra 2016. I oppdraget ble det lagt vekt på å møte utfordringene knyttet til byens vekst, og å se dette i sammenheng med bærekraftige innovative løsninger for miljø og klima. En hovedmålsetting var blant annet å skape en arena for samarbeid på tvers av fagmiljøer, og gjennom dette finne muligheter for byøkologisk innovasjon. Denne arenaen er i dag ByKuben, Oslo senter for byøkologi. Senteret har fra starten av vært tenkt som en møteplass for innbyggere og relevante fagmiljøer fra privat og offentlig sektor, et åpent og inkluderende sted i byen for deling av kunnskap og erfaringer og med takhøyde for både små og store ideer.

Plan- og bygningsetaten fikk i 2016 ansvaret for å realisere senteret, med bred involvering på tvers av kommunens etater og en stor medvirkningsprosess med over 200 involverte. I 2018 åpnet ByKuben dørene for publikum til egne lokaler i Myntgata 2 – Oslos senter for byøkologi.

I henhold til Plan- og bygningsetatens tildelingsbrev for 2020 er ByKubens måleindikator «antall besøkende på ByKubens arrangementer», med måltall 3500.

ByKuben er også nevnt i Oslos Klimabudsjett (tabell 2.3):
Nr. E Bykuben – Oslo senter for byøkologi

- ♦ Videreutvikle tilbud til alle som vil lære om og delta i det byøkologiske arbeidet
- ♦ Bidra til at byens befolkning føler eierskap til og ser muligheter i veien mot nullutslippssamfunnet
- ♦ Veilede bydelene i å utvikle og fremme lokale miljø- og klimatiltak

Organisering av ByKuben

ByKuben ligger under Plan- og bygningsetaten, men drives i samarbeid med samtlige virksomheter innen sektorene miljø, samferdsel og byutvikling. Prosjektet har en tverrfaglig styringsgruppe der disse virksomhetene deltar:

Plan- og bygningsetaten, Byantikvaren, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Bymiljøetaten, Renovasjons- og gjenvinningsetaten, Vann- og avløpsetaten og Klimaetaten.

Kommunikasjon

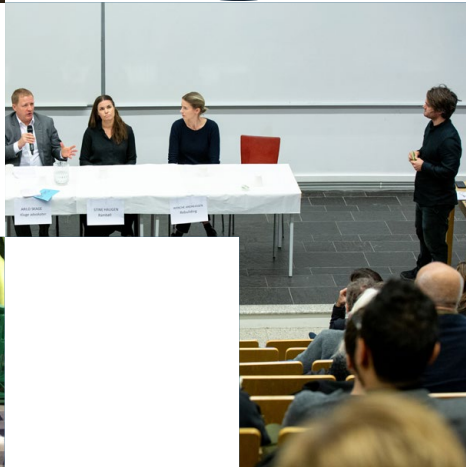
ByKuben har en egen kommunikasjonsstrategi. I tillegg til den generelle kommunikasjonsplanen lager vi egne kommunikasjonsplaner for de største prosjektene våre.

Myntgata 2

Med ByKubens lokaler i Myntgata 2 har Oslo en viktig møteplass for byøkologi og bærekraftig byutvikling. Det er blitt en tverrfaglig arena for innbyggere, kommunale virksomheter, frivillighet, organisasjonsliv og næringsliv. Interessen for å samle folk til seminarer, workshops, kurs og diskusjonsmøter er stor, og lokalene møter et behov for tilgang på møtelokaler av ulik størrelse både i og utenfor kommunen.

Siden oppstarten i 2018 har antall besøkende på aktiviteter i Myntgata vært jevnt økende, med flere tusen i 2019. Vi legger til rette for at denne veksten kan fortsette.

Bakgrunn for prosjektet ByKuben

Forprosjektrapport som oppsummerte innspillene fra medvirkningsprosessen (med bidrag fra nærmere 200 aktører, fra næringsliv til kommunale virksomheter), og ga en anbefaling for det første året med drift. ByKuben var på dette tidspunkt lokalisert hos PBE i Vahls gt.

ByKubens Styringsgruppe ble etablert, i tillegg til opprettelsen av en rådgivende kommunal arbeidsgruppe.

2016

2017

I byrådets tilleggsinnstilling 2 til kommunebudsjett for 2016 ble det bevilget 1,5 millioner til utredning av et byøkologisk innovasjonssenter. Plan- og bygningsetaten fikk i oppdrag å planlegge og utrede senteret gjennom et forprosjekt. 1. april 2016 ble prosjektets oppstatsnotat godkjent av Byrådsavdeling for byutvikling.

Det ble høsten 2016 opprettet en ressursgruppe som bidro med perspektiver og innspill. Gruppen bestod av Ingar Brattbakk, Katerina Medbøe Eriksen, Ida Faldbakken, Even Heggernes, Nina Jensen, Pernille Leivestad, Joakim Skajaa og Jan Vardøen.

